

Izvješće o otvorenom pristupu ocjenskih radova u institucijskom repozitoriju DABAR

Priredili:

Zrinka Koludrović, voditeljica Odjela za kvalitetu, znanost i projekte

izv. prof. dr. sc. Nikša Varezić, prodekan za znanost i međunarodnu suradnju

Split, listopad 2025.

Sadržaj

Uvod	3
Opći opis repozitorija FFST	3
Statistika repozitorija Filozofskog fakulteta na platformi DABAR	4
Vrsta pristupa po vrsti ocjenskih radova od 2020. do 2025.	4
Vrsta pristupa objekata od 2020. do 2025.	5
Zaključak.....	8

Uvod

Opći opis repozitorija FFST

Repozitorij Filozofskog fakulteta pokrenut je 12. prosinca 2015. godine na platformi **DABAR** koji je interoperabilan, a dodan je i na direktorije **OpenDOAR** i **OpenAIRE** kojima se promiču načela otvorene znanosti na europskoj razini. Od uspostavljanja repozitorija pohranjena su 3804 objekta¹ dok je objavljeno 3726 objekata. U otvorenom je pristupu 1901 objekt.

Sve ocjenske radove autori, u ovom slučaju studenti, mogu samoarhivirati, međutim to ipak čine djelatnici Filozofskog fakulteta, odnosno podaci se povlače iz ISVU sustava. S obzirom na **autorska prava** studenti potpisuju izjavu o pohrani i objavi ocjenskog rada kojom pristaju da se ocjenski rad trajno i bez naknade javno objavi u otvorenom pristupu u digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti).

Dakle, ocjenski radovi u repozitoriju Filozofskog fakulteta imaju oznaku *zaštićeno autorskim pravom* što znači da rad može biti besplatno javno dostupan, ali autor mora dati dopuštenje za bilo koji oblik korištenja osim onih dopuštenih zakonom. Radovi su u otvorenom pristupu, ali mogu se koristiti u okviru koji propisuje Zakon o autorskom i srodnim pravima što znači da će rad moći citirati, skinuti na vlastito računalo, ispisati, reproducirati za vlastito korištenje, ali bez komercijalne svrhe. Radovi se ne mogu dalje distribuirati, prerađivati, koristiti u komercijalne svrhe i slično.

Ako autor-student ima potrebu odgađanja pristupa ocjenskom radu u skladu s odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, podnosi se obrazloženi zahtjev čelniku Filozofskog fakulteta u Splitu.²

¹ Objekt na platformi Dabar označava pojedinačnu digitalnu jedinicu pohranjenu na platformi (preprint rad, recenzirani članak, radovi s konferencija, podaci istraživanja, disertacije, završni radovi studenata, knjige, nastavni materijali, slike, videozapisi, audiozapisi, prezentacije, digitalizirana građa).

² Danas je na sučelju Dabra za unos moguće odabrati više mogućnosti ograničenja pristupa (otvoreni pristup, pristup unutar ustanove, pristup uz embargo i zatvoreni pristup), a zatim i više mogućnosti definiranja uvjeta korištenja

Statistika repozitorija Filozofskog fakulteta na platformi DABAR

Vrsta pristupa po vrsti ocjenskih radova od 2020. do 2025.

U sljedećoj tablici (Tablica 1.) prikazani su podaci o vrstama pristupa završnih radova od 2020. do 2025. godine. Godine 2020. udio javno dostupnih radova iznosi 54,5 %, dok se ostatak odnosi na radove s institucijskim pristupom (45,5 %). Već sljedeće godine bilježi se porast otvorenog pristupa na 65,2 %, a sličan udio zadržava se i 2022. godine (63 %). Uočen je jasan trend porasta udjela radova s otvorenim pristupom pri čemu je Filozofski fakultet postupno eliminirao ograničeni (institucijski) pristup što doprinosi transparentnosti i dostupnosti istraživanja i znanstvenih podataka.

Od 2023. godine nadalje dolazi do potpune otvorenosti – svi radovi iz 2023. i 2024. godine u otvorenom su pristupu, čime se jasno potvrđuje usmjerenost Filozofskog fakulteta prema načelima otvorene znanosti. Isti trend će se nastaviti i u 2025. godini te su gotovo svi radovi (98,8 %) i dalje u otvorenom pristupu. Iako su prisutna dva privremeno nedostupna rada vjerojatno zbog nekih specifičnih razloga (embargo, zaštita privatnosti), njihov je udio zanemariv (Tablica 1).

Tablica 1. Vrsta pristupa završnih radova 2020. – 2025.

Godina izrade objekta	Ukupan broj objekata (završni radovi)	Otvoreni pristup	Institucijski pristup	Privremeno nedostupan
2020.	154	84 (54,5 %)	70	0
2021.	184	120 (65,2 %)	64	0
2022.	146	92 (63 %)	54	0
2023.	143	143 (100 %)	0	0
2024.	165	165 (100 %)	0	0
2025.	160	158 (98,8 %)	0	2
Ukupno	952	762 (80 %)	188	2

Nadalje, u Tablici 2. prikazani su podaci o vrstama pristupa diplomskih radova od 2020. do 2025. godine. U navedenom razdoblju također je zabilježen izrazit porast udjela diplomskih radova s otvorenim pristupom. Dok je 2020. godine tek nešto više od polovice radova bilo u otvorenom pristupu (53,3 %), 2023. i 2024. godine taj udio doseže gotovo potpunu otvorenost od 99,5 %, a 2025. svi su radovi u potpunosti u otvorenom pristupu.

Tijekom ovog razdoblja Filozofski fakultet postupno je smanjivao udio radova s institucijskim pristupom, koji je do 2025. u potpunosti ukinut. Privremeno ograničen pristup zabilježen je tek u dvije godine (2022. i 2024.), i to u minimalnom broju slučajeva (ukupno 2 rada), što ukazuje na iznimne ili individualne okolnosti.

Tablica 2. Vrsta pristupa diplomskih radova 2020. – 2025.

Godina izrade objekta	Ukupan broj objekata	Otvoreni pristup	Institucijski pristup	Privremeno nedostupan
-----------------------	----------------------	------------------	-----------------------	-----------------------

	(diplomski radovi)			
2020.	199	106 (53,3 %)	93	0
2021.	196	122 (62,2 %)	74	0
2022.	170	107 (62,9 %)	62	1
2023.	186	185 (99,5 %)	1	0
2024.	187	186 (99,5 %)	0	1
2025.	201	201 (100 %)	0	0
Ukupno	1139	907 (79,6 %)	230	2

U Tablici 3. prikazani su podaci o vrstama pristupa disertacija od 2020. do 2025. godine. U sustavu DABAR pohranjene su ukupno 24 doktorske disertacije, a sve su u otvorenom pristupu čime se ostvaruje stopostotna dostupnost ovog tipa akademskih radova.

Broj disertacija varira po godinama pri čemu je najviše radova pohranjeno 2024. godine (7 disertacija), dok su u 2020., 2023. i 2025. godini pohranjene po 2 disertacije godišnje. Dosljedno se primjenjuje načelo potpune otvorenosti, budući da nijedna disertacija nije imala ograničen pristup.

Tablica 3. Vrsta pristupa doktorskih disertacija 2020. – 2025.

Godina izrade objekta	Ukupan broj objekata (disertacije)	Otvoreni pristup
2020.	2	2
2021.	5	5
2022.	6	6
2023.	2	2
2024.	7	7
2025.	2	2
Ukupno	24	24

Vrsta pristupa objekata od 2020. do 2025.

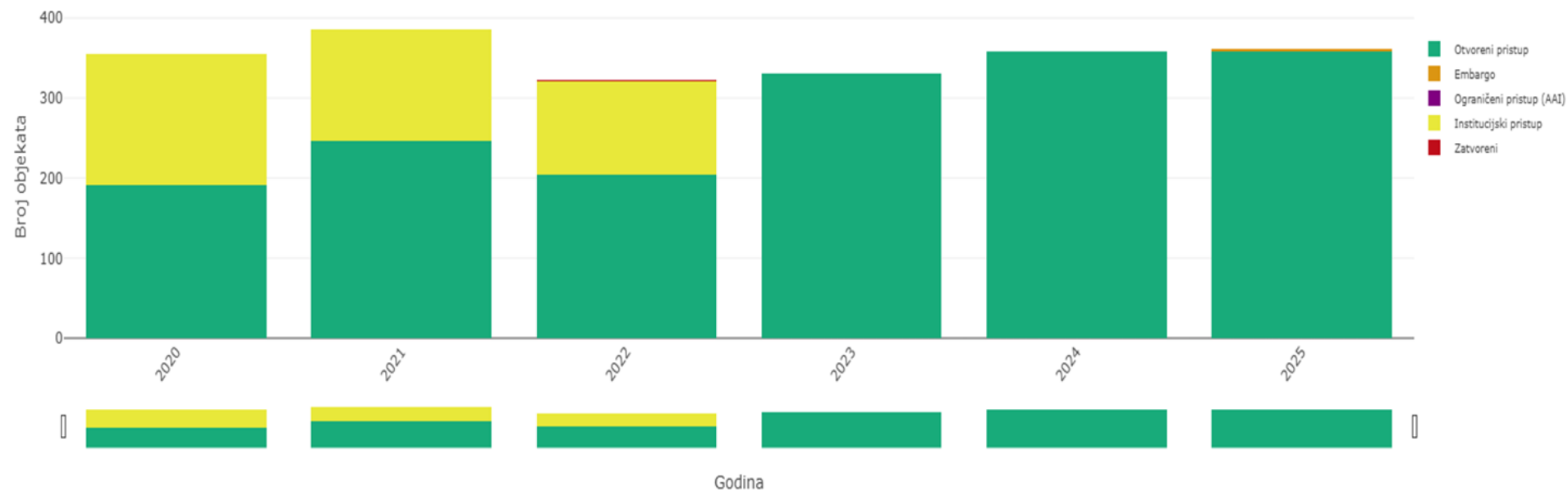
U Tablici 4. prikazan je ukupan broj pohranjenih ocjenskih radova³ od 2020. do 2025. godine s obzirom na vrstu pristupa. Iako nema značajnijih razlika u ukupnom broju pohranjenih ocjenskih radova u navedenom razdoblju, razvidan je trend rasta otvorenog pristupa. 2020. godine 54,1 % ocjenskih radova bilo je pohranjeno u otvorenom pristupu, dok je 2025. godine 99,4 % ocjenskih radova u otvorenom pristupu. U skladu s tim i ograničeni pristup (ustanova) postupno je opadao od 2020. do 2022. godine, dok od 2023. u potpunosti nestaje.

³ Za potrebe ovog izvješća ocjenski radovi zajednički je naziv za završni, diplomski i specijalistički rad, disertaciju i magistarski rad.

Tablica 4. Prikaz vrsta pristupa ocjenskih radova

Godina izrade objekta	Ukupan broj objekata	Otvoren pristup	Zatvoren pristup	Ograničen pristup (Ustanova)	Ograničen pristup (AAI)	Embargo pristup	Korišteni filteri
2020.	355	192 (54,08 %)	0	163	0	0	repozitorij.ffst.unist.hr 2025, 2024, 2023, 2022, 2021, 2020 Disertacija i znanstveni magistarski rad, Završni, diplomski i specijalistički rad Sva područja Svi jezici
2021.	385	247 (64,16 %)	0	138	0	0	
2022.	322	205 (63,66 %)	1	116	0	0	
2023.	331	330 (99,7 %)	0	1	0	0	
2024.	359	358 (99,72 %)	0	0	0	1	
2025.	361	359 (99,45 %)	0	0	0	2	

Grafički prikaz ovih podataka, vidljiv na Slici 1., jasno pokazuje da je 2023. godina predstavljala prekretnicu, obilježenu gotovo naglim prelaskom na otvoreni pristup ocjenskim radovima.

Slika 1. Grafički prikaz vrste pristupa ocjenjskih radova 2020. – 2025.

Zaključak

Analizom podataka predstavljenih u ovom izvješću vidljiv je **stalan porast udjela ocjenskih radova u otvorenom pristupu** na svim razinama obrazovanja. **Institucijski pristup**, koji je bio značajno zastupljen od 2020. do 2022. godine, **postupno je ukinut**, a zabilježen je iznimno malen broj radova s privremeno ograničenim pristupom u promatranom razdoblju. Postupnim smanjenjem i konačnim ukidanjem institucijskog pristupa, Fakultet potvrđuje svoju orijentaciju prema otvorenoj znanosti.

Filozofski fakultet u cijelosti primjenjuje načela **otvorene znanosti u kontekstu doktorskih disertacija**. Ovakav pristup potiče akademsku vidljivost, olakšava pristup znanstvenim sadržajima široj zajednici te doprinosi razvoju znanstveno-istraživačkog rada te potiče daljnji razvoj istraživanja i akademske suradnje.

Analizom podataka o vrstama pristupa ocjenskim radovima na preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini može se zaključiti da Filozofski fakultet pokazuje **jasnu i dosljednu provedbu politike otvorenog pristupa**, osobito od 2023. godine.

Na temelju svega navedenog možemo zaključiti da ova analiza potvrđuje usmjerenost Filozofskog fakulteta na kontinuirani razvoj politike otvorenog pristupa koji je od 2020. do 2025. uspješno prešao s takoreći mješovitog modela dostupnosti na model gotovo potpune otvorenosti. Takva praksa pridonosi povećanju transparentnosti, promociji znanstvenog rada i boljoj dostupnosti akademskih rezultata široj javnosti.